

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק חיה" 580546158

גליון מספר 314

ט"ז אלול
תשפ"ג

פרשת כי תבוא

דרך חיים

באותו מדרש לצד הביכורים מוזכרים חלה ומעשרות כסיבה לבריאת העולם. שלוש מצוות אלה מבטאות את ראשית ההשפעה, את ההכרה שכל הנעשה הוא מכוחו של הקב"ה. שחלילה לא יטעה האדם לומר "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה". לכן, כפי שביארנו בשבוע שעבר, עמון ומואב נדחים מן הקדושה על אשר נוהגים בכפיות טובה כנגד גמילות הטובה שקיבל סבם - לוט מאת אברהם אבינו. עם שלא מכיר טובה - טמא הוא לנצח, בשונה מאדום שאף שנהג ברצח ויצא בחרב לקראתנו, אינו נדחה מן הקדוש אלא בשלוש דורות, משום שלא פגם בעניין הכרת הטובה שיסוד גדול היא לעולם הרוחני.

שבת שלום!

"ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלהיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם" (דברים כו ב). חז"ל מלמדים אותנו (בראשית רבה א ד) כי בזכות הביכורים שנקראו ראשית נברא העולם. האלשיך הקדוש ביאר על מה ששינוי במסכת ביכורים (ג ג): "וכל בעלי אומניות שבירושלם עומדים לפניו (- לפני מביאי ביכורים) ושואלין בשלומם" על אף שפועל אסור בשאילת שלום בשעת מלאכתו משום גזל, כאן משום חביבות מצות הביכורים התירו להם לשאול לשלום. מה חביבותה של מצוה זו עד שקיבלה מעמד כה מיוחד? עיקרה של המצוה בהכרת הטובה על ראשית פרי האדמה. הכרת הטוב היא מיסודי עבודת האלקים.

מבאר הרמב"ן על לשון הפסוק "עם נבל ולא חכם" (דברים לב ו) - "ששכחו הטוב שעשה להם... ומשלם רעה תחת טובה". אותה הנבלות היא אפיקורסות, בעוד המכיר בטובה שהקב"ה משפיע נקרא מאמין. לכן אותה הבאה בודדת של הביכורים לבית ה' היא ביטוי להכרה בחסדי ה' וטובתיו אלינו. על כן מכוחם נברא העולם, שכל תכליתו הייתה שיכיר העולם בטובתו.

העלון מוקדש לעילוי נשמת
אברהם (אנגלמן) בן משה אליהו ז"ל

כמים תינים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

כתב הרבי מלובביץ' זצ"ל (מכתב מיום י"ז אלול תשט"ו)
לר' אריה:

נעים לי לקרוא במכתבו מה שכותב אודות ביקוריו במקומות שונים ועבודתו במקצוע המיוחד אשר כל לבבות דורש ה'. ובוודאי גם בעבודה זו יוסיף אומץ, והשי"ת יצליחו אשר ע"י דרכי נעם, וכפתגם רבנו הזקן אשר 'ואהבת לרעך כמוך' הוא הכלי ל'ואהבת את ה' אלהיך'.

יתגברו נר מצוה ותורה אור, ומאור שבתורה, וימציאם גם לפינות אלו הנידחות בגשמיות, וממילא יזכך ויעלה משם הניצוצות הקדושות, ע"י התעוררות לב כל אחד הנמצאים שם לאבינו שבשמים, והגילוי אצלו בפועל של ה'חלק אלוה ממעל' ממש הנמצא בכל אחד מישראל, ואשר תמיד היה באמנה איתו.

(צדיק יסוד עולם עמ' 235)

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

תפילת מוסף ניתן להתפלל כבר אחר הנץ החמה, משום שהוא הזמן הראוי להקרבת קרבן מוסף. אך כיוון שבבית המקדש היה זמן הקרבתו בפועל אחר שש שעות סבר הלבושי שרד (סי' רפו) כי טוב יותר לאחר את זמן תפילת מוסף. אמנם הביאור הלכה (ס"א ד"ה מיד) כתב שאין נכון להתפזר אחר שהתכנס המניין לתפילת שחרית משום הטורח להתקבץ שוב, אם לא שעושים כן לטובת לימוד תורה בינתיים. ואפילו באדם יחידי כתב הביאור הלכה שלא יאחר להתפלל מוסף בסמוך לחצות היום, משום שבזה מעכב את סעודתו ומבטל מצות עונג שבת.

סוף זמן תפילת מוסף בסוף השעה השביעית, ואם התפלל לאחר ז' שעות נקרא פושע אף שיצא ידי חובה, משום שבדיעבד זמנה עד השקיעה (שו"ע רפ"א). אך דייק מרן הביאור הלכה (שם ד"ה יותר) מדברי מרן השו"ע (ס"ד) שהביא כדעה הראשונה שאם הגיעה שעה ששית ומחצה עליו להקדים תפילת מנחה, ומכאן שאין נכון להמתין עם תפילת מוסף עד שעה זו משום הספק האם להקדים את תפילת מנחה לתפילת מוסף.

נחלקו הפוסקים האם אשה חייבת בתפילת מוסף. לדעת הנודע ביהודה (בס' צל"ח) כתב שפטורות מדיון מצות עשה שהזמן גרמא, ואילו המגן גיבורים (אלף המגן סי' קו סק"ד) כתב שחייבות, והביא ראיות לדבריו. ומסתימת דברי מרן המ"ב (קו"ד) משמע שסבר כמחייבים, וכן כתב מרן השבט הלוי (ד"ב). פוסקי ספרד נחלקו בדיון זה, מרן היב"א (ב"ט קח) כתב שנכון לבנות ספרד לשמוע רק את חזרת הש"ץ משום ספק ברכות. אך הכה"ח (רפ"ז) והאור לציון (ב"פ כד) סברו שכיון שהנשים קיבלוהו כחובה צריכות ויכולות להתפלל כדין.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה |

יש לי שלט למזגן שמציג את טמפרטורת החדר, וכאשר פותחים את הדלת והטמפרטורה משתנה הוא מציג זאת, האם יש להצניע את השלט בשבת?

תשובה |

אין צורך להצניעו משום שזה נחשב לגרמא שלא נוח לו בדבר, ואתה אינך מתכוון לדבר ולכן מותר. משום שפעולה שנעשית מחמת האדם יש לדון בה אם היא מלאכה מן התורה או מדרבנן, והאם נוח לו ואם מתכוון לעשותה. אולם כאשר ישנה פעולה שאינה ישירה היא נחשבת לגרמא ולכן דינה שונה. לדוגמא, מכשירי חשמל ביתיים שמותקן בהם תרמוסטט כמקרר, תנור אפייה, הסקה ביתית, מזגן ועוד, שעם פתיחת הדלת התרמוסטט חש זאת וגורם למכשיר להתחיל לפעול. והרחיבו בעניין זה פוסקי זמננו- המנח"י (ח"ג סי' כד, ח"ב סי' טז), שערים המצוינים בהלכה (סי' פ), שש"כ (פכ"ג סעיף כא), מנח"ש (ח"א סי' ט ואילך), מעשה חושב (ח"א סי' יד), הר צבי (או"ח סי' קנא), משנת רבי אהרן (ח"א סי' ד), אגרו"מ (ח"ב סי' סח), חלק יעקב (ח"א סי' עו-עז), אז נדברו (ח"ב סי' לו), באר משה (ח"ו קונ' אלקטריק סי' ד ואילך), ישכיל עבדי (ח"ה סי' לו), צי"א (ח"ח סי' יב, ח"יב סי' צב) ויבי"א (ח"א סי' כא).

ולהלכה אין מקום להחמיר שלא לפתוח את דלת הבית גם כשיש הסקה או מזגן אשר פועלים עם תרמוסטט, על אף שגורם בזה שינוי לפעולה, משום שכאמור זהו גרמא בעלמא ולא ניחא ליה ואינו מתכוון. ויש בזה גם ספק פסיק רישא משום שקשה לדעת מתי המכשיר מושפע מהאוויר הנכנס ומתי לא.

אך נציין שבמקרר יש דעות שהחמירו לפתוח אותו כשאר הוא עובד. ונימקו זאת משום שבהסקה ומזגן יש לצרף את הטעם הידוע של צער בחום וקור, וכן מה שלא ידוע האם המנוע של ההסקה או המזגן פועלים או לא וזהו ספק פסיק רישא. אמנם במקרר שידוע מתי המנוע פועל לפי הרעש, וגם יש לחשוש בו שהמנוע יידלק מיד ולא רק לאחר זמן. וכיום יש מקררים משוכללים אשר פתיחת הדלת שלהם יוצרת הדלקת חשמל באופן מיידי. לכן לדעת המחמירים יש לאסור כיום את השימוש גם אם המנוע פועל, ויש ללכת לטכנאי ליצירת "מצב שבת" במקרר כך שהמקרר לא מושפע כלל מפתיחת וסגירת הדלת שלו. אולם לדעתו הגדולה של מרן הגרש"ז זצ"ל שבייר את הדברים עד תומם גם מבחינה טכנית הרי שמותר תמיד לפתוח ולסגור את דלת המקרר בתנאי שהמנוע שבתוכו לא נדלקת אם פתיחת הדלת. ולדעתו גם אם יש גופי חימום שתפקידם לייבש את הקרח שבתא ההקפאה- מותר לפתוח ולסגור את דלת המקרר ללא כל חשש.

כמים תיגם

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

מאיפה בא הכח שלי

האם יש לכם דוגמאות לזכרים כאלה? שתפו אותנו!

החקאי מרגיש איך כל הפירות באים אליו בעזרת ה'. אילו זכרים בחיים שלכם את מרגישם שקיבלתם מהקב"ה?

שאלות על הפרשה

1. מהו 'ראשית פרי האדמה'?
2. איך מתארת הפרשה את הארץ?
3. מיהו 'ארמי אובד אבי'?
4. באיזה חג מזכירים את הפסוקים המופיעים בתחילת הפרשה ומדוע?
5. מה השמות של הר הברכה והר הקללה?
6. אילו שבטים עומדים על כל אחד מן ההרים ומי עומד ביניהם?
7. מהו 'טנא'?
8. מה הסיבה שבאות הקללות על עם ישראל? (מצאו את הפסוק המפורש)

ולזכר יקרים,

תוכלו לשלוח תשובות לכתובת המייל:

kids@ish-tsadik.org.il

ומתנה מיוחדת תישלח בדואר לאחד מכם.

הפרשה מספרת על מצוה מיוחדת לארץ ישראל – מצות הביכורים. לאחר שאדם טרח, חרש, זרע, טיפל באילנות – הוא זוכה ורואה את הפירות מתחילים לבכר על העץ. את הפירות הראשונים הללו מסמן החקלאי ולהם קוראים ביכורים, מלשון בכור.

את אותם פירות מביא בעל השדה לבית המקדש, בעזרת טנא מקושט. אבל בזה לא מסתיימת המצוה – מביא הביכורים קורא 'מקרא ביכורים'. בפסוקים המתארים את מקרא הביכורים שאומר החקלאי רואים את התהליך של עם ישראל מאז שיעקב אבינו היה אצל לבן, דרך השעבוד במצרים ועד הרגע הזה של הבאת הפירות. מה הסיבה לכך?

הקב"ה רוצה שנזכר לראות איך כל שלב ושלב בחיים שלנו משמעותי – גם החלקים הטובים וגם החלקים הפחות נעימים. ושנזכר להבין שגם את הפירות שגדלנו בכוחות עצמנו גידלנו באמת בעזרת ה'. אלמלא הקב"ה הוציאנו ממצרים ובחר בנו מכל העמים, ונתן לנו את הכח לגדל את הפירות הללו, לא היינו זוכים לכל הברכה הגדולה הזו. בעצם 'מקרא ביכורים' בא ללמדנו הכרת טובה לקב"ה על כל הטוב שהוא עשה ועושה איתנו, ולראות איך כל מה שיש לנו הוא בעזרתו של ה' שכל כך אוהב אותנו.

ולזכר יקרים, גם בחיים שלנו אנחנו זוכרים כל מיני טובים. כדאי מדי פעם לעצור ולשים לב איך חוויות שזכרנו לזכרים שקרו לנו הביאו זכרים טובים אלינו, גם אם לא תמיד יכולנו האותו הזמן לראות את הטוב.

כמים תינים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

סיפור לאורו של ר' אריה

ר' אריה היה עוזר ליהודים רבים – לזה בגמילות חסדים, לזו בעידוד וחיזוק, ולאחר בתפילה ועצה טובה. תמיד הרגיש ר' אריה את האחר – שמח בשמחתו והיה עצוב על כאבו וצערו.

מנהג היה לר' אריה לבקש מהמבקרים אותו לחזור ולבשר לו בשורות טובות. וכשלא היו חוזרים האנשים לספר לו על הדברים הטובים שזכו להם היה לו צער גדול בלב, על שמרגיש הוא את הכאבים של האחרים ולא זוכה לשמוח יחד איתם בשמחתם.

מר' אריה אנחנו לומדים עד כמה חשוב שאת הדברים הטובים שקורים לנו נספר לאחרים, לכל האנשים שאוהבים אותנו ודואגים לנו.

כמו שבמצות ביכורים מכירים אנו טובה לקב"ה על כל מה שנתן לנו מאז הירידה למצרים, ככה צריכים אנחנו גם להכיר טובה לאלו שדואגים לנו ואוהבים אותנו ולשתף אותנו בטובות שמשמחות אותנו.

שבת שלום!

